TOEN EN NU

De meest oostelijke punt van Aruba, waar begin 1900 nog fosfaat werd afgegraven en verscheept, werd in de jaren twintig geselecteerd als vestigingsplaats van een olieoverslagplaats van de Standard Oil (Esso) uit de Verenigde Staten. Maar nog voordat hij afgebouwd was, werd al besloten er een hele raffinaderij bij te bouwen. Naast de Lago raffinaderij werd een woonwijk neergezet voor buitenlands, meestal uit Amerika afkomstig, hoger personeel van het bedrijf. De Lago Colony groeide uit tot een complete, zelfvoorzienende, van de rest van het eiland afgesloten woongemeenschap met eigen voorzieningen. Honderden kinderen werden er geboren en groeiden er op. Seroe Colorado, de rood-bruin gekleurde heuvel, zo heette de Lago Colony oorspronkelijk. Na sluiting van de Lago is die naam weer in ere hersteld.

Leven in de Lago Colony

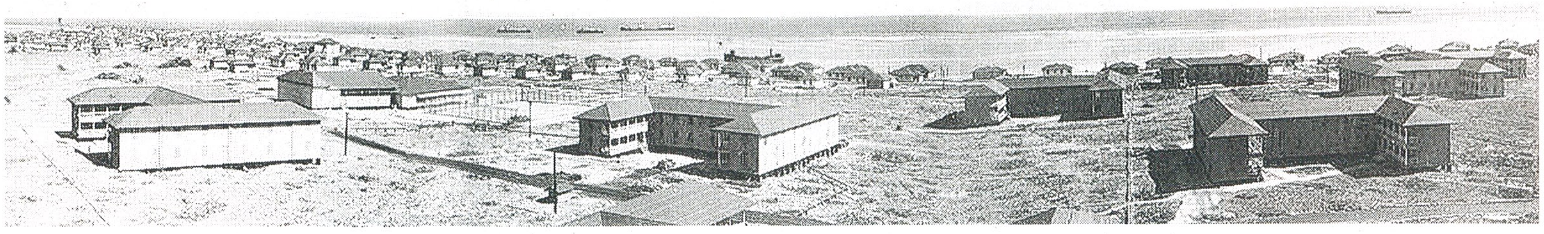

Panoramisch uitzicht over de Colony, jaren 30, met de Bachelors Quarters (midden)

Het Casa Grande, de woning van L.G. Smith

door **Evert Bongers**

Voor de Lago raffinaderij kwam er personeel met ervaring in deze tak van industrie over, voornamelijk uit de VS, maar er was ook een aantal Nederlanders bij, ook lokaal gecontracteerden. De meeste employés kwamen uit het olierijke zuiden van de VS – zij hadden gesolliciteerd naar een beter betaalde baan op een Caribisch eiland. Zij kregen een contract voor achttien maanden en werden met een tanker naar Aruba gebracht. Bij aankomst in de haven van San Nicolas, dat destijds bestond uit een verzameling armzalige huisjes, was hun aanvankelijke enthousiasme al snel bekoeld. Er moest nog voor onderdak gezorgd worden en zij werden aanvankelijk bij de lokale bevolking ondergebracht, vaak in primitieve bouwsels. Lang niet iedereen van die eerste lichting diende het contract uit, sommigen vertrokken zelfs meteen weer met dezelfde boot waarmee zij waren gekomen.

Aan een woonwijk werd hard gewerkt, met voor elk gezin een bungalow, met een winkel (de bekende Commissary) en een eetzaal (de Dining Hall) voor de arbeiders. De meeste arbeiders kwamen aanvankelijk nog zonder gezin of als vrijgezel, en voor hen werd er een apart gebouw, de Bachelors Quarters, neergezet. Als er een bungalow beschikbaar kwam, kon de rest van het gezin overkomen.

De Lago Colony, zoals deze wijk van 1929 tot 1986 genoemd werd, groeide uit tot een gesloten gemeenschap, niet toegankelijk voor wie er niet werkte of woonde. Het had werkelijk alles: een lagere en middelbare school (Community Elementary & High School), een ziekenhuis (Lago Hospital), een (protestantse) kerk, een clubgebouw met openluchtbioscoop, sportfaciliteiten met tennisbanen en natuurlijk een baseballveld, het Lone Palm Stadium. En dat alles uitkijkend over twee van de schitterendste stranden van het eiland, destijds bekend als The Little Lagoon (Baby Beach) en The Big Lagoon, dat tegenwoordig Rodgers Beach heet. Net buiten de hekken van de Colony was er een Golf Club met greens (nou ja...) en een clubhuis. Daarnaast was een air strip voor de Flying Club met hangars voor de sportvliegtuigen.

Eigen nieuwsvoorziening was er ook, de officiële krant van de raffinaderij heette de Aruba Esso News (in het Engels en het Papiaments), terwijl het lokale nieuws uit de Colony-gemeenschap te lezen was in de Pan-Am, opgericht en samengesteld door een van de bewoners. Het oudste clubgebouw, de Pan-Am Club, opgericht in1929, brandde in 1942 af, waarna er een (tijdelijke) grotere Esso Club (met openluchtbioscoop) werd neergezet. Daarin zat ook een bibliotheek, een Men's Club en een Soda Fountain voor de jeugd. Deze 'Old Esso Club' werd gesloten toen in de jaren vijftig de 'New Esso Club' werd gebouwd, tussen the Little en the Big Lagoon in. Er bestond ook een Junior Esso Club voor de jeugd, met sportveld.

De huizen op the Colony waren allemaal typisch Amerikaans, staand op 'oil pots' gevuld met zware olie om houtworm en ander ongedierte buiten te houden. De sjiekste bungalows, bewoond door het 'management', stonden vooraan bovenop de rotsen en hadden het mooiste uitzicht over de Lagoons en de zee. Het mooiste huis, met twee verdiepingen, was dat van de general manager, L. G. Smith, het 'Casa Grande'. Verder naar achteren werd alles volgebouwd, 650 stuks in totaal, van het hek van de raffinaderij tot aan Seroe Colorado op het uiterste puntje van het eiland en tot aan het Lago Hospital, ook fraai gelegen op een heuvel. Van daaruit had men op uitzicht over the Colony en de olietanks (the Tank Farm) of over zee richting Curaçao, waar de patiënten soms bij helder weer de Christoffelberg konden zien. Alles compleet omheind en met onverbiddelijke bewakers bij de enige toegangspoort.

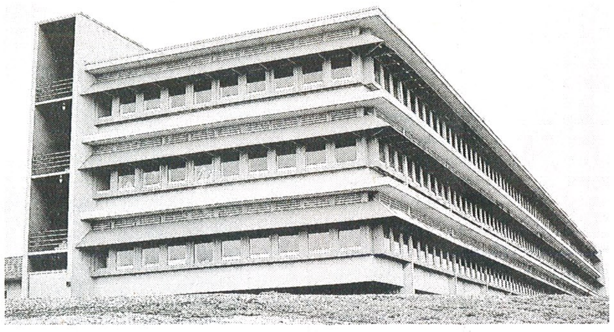

Het indrukwekkende Lago Hospital

Het merendeel van de huizen is in de latere jaren, toen er door automatisering minder personeel nodig was, weer verdwenen, afgebroken dan wel in stukken per flatbed (dieplader) naar elders op het eiland verhuisd, om als huisvesting te dienen, bijvoorbeeld voor (het oude) Casa Cuna in Pos Chiquito en voor Imeldahof in Noord.

Het hogere personeel dat in de Colony woonde had een contract voor twee jaar, waarna zij bij verlenging twee maanden verlof kregen, door te brengen waar zij maar wilden. De auto ging dan mee met de vakantiegangers. Vaak ook werd er in de VS een nieuwe auto aangeschaft en weer meegenomen naar Aruba. In de eerste jaren van de Lago ging men per tanker op reis, net zoals men gekomen was, maar later werd er gereisd met de eerste cruiseschepen die het eiland aandeden, zoals de Santa Clara en de Santa Paula van de Grace Line. En nog later werd er gevlogen natuurlijk, met de Pan Am of Eastern Airlines.

Toen begin jaren tachtig de olieraffinaderij niet rendabel meer bleek, besloot het moederbedrijf tot sluiting over te gaan. Dat gebeurde eind 1985, net voor het ingaan van de Status Aparte voor Aruba. Een dieptepunt voor het eiland en zijn economie. In de Lago Colony veranderde er ook veel. Het aantal huizen was al drastisch verminderd en een aantal leegstaande huizen werd gekocht door mensen 'van buiten'. Ook het Lago Hospital werd gesloten en afgebroken. Ook werd Seroe Colorado, zoals het verder weer ging heten, opengesteld: de wachtpost bij de poort verdween. De Esso Club bleef nog staan en werd heropend als de Nanki Country Club. Het is nu helemaal vervallen en rijp voor de sloop.

Luchtfoto van de Lago Colony met Seroe Colorado

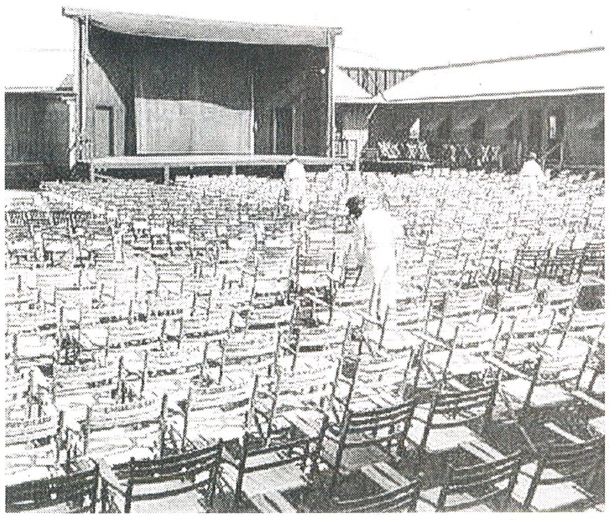

Openluchttheater van de Esso Club

Het gebouw van de Lago High School kreeg een andere bestemming: opvang van drugsverslaafden. Het enige gebouw dat er al tientallen jaren mooi bijstaat is de Seroe Colorado Community Church, dankzij goed onderhoud van de protestantse gemeente. Er worden op zondagochtend nog steeds kerkdiensten (in het Engels) gehouden door de dominee uit Oranjestad.

De meest recente ontwikkelingen rond de voormalige Colony betreffen de bouw van een resort achter/boven Baby Beach en plannen voor een boetiekhotel op de plaats van de Esso Club.

Oud-bewoners van de Colony, vaak daar geboren en opgegroeid (Lagoites genaamd), houden nog regelmatig reünies, in de VS of op Aruba. Veel van hun herinneringen zijn op papier vastgelegd en gepubliceerd. Daarover een volgende keer meer...

------wordt vervolgd------